

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Kžm 25/2018-15

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću za mladež sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Ranka Marijana, kao predsjednika vijeća, te Ileane Vinja, Melite Božičević Grbić, Žarka Dundovića i dr. sc. Zdenka Konjića, kao članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice Maje Ivanović Stilinović, kao zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv optuženog D. K., zbog kaznenog djela iz čl. 111. toč. 1. Kaznenog zakona („Narodne novine“ br: 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15 - dalje u tekstu: KZ/11), odlučujući o žalbama državnog odvjetnika, optuženog D. K. te njegovih roditelja, O. i I. K., podnesenim protiv presude Županijskog suda u Zagrebu od 9. travnja 2018. broj Kmp-8/2017, u sjednici održanoj 21. ožujka 2019. u nazočnosti zamjenice Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Mirte Kuharić, optuženog D. K. uz branitelja V. M., odvjetnika iz Z. te majke optuženika O. K. i majke žrtve V. K., te njezinog punomoćnika M. P., odvjetnice iz Z., u zamjeni za odvjetnika K. Š.,

p r e s u d i o j e:

I. Djelomično se prihvaćaju žalbe optuženog D. K. i njegovih roditelja O. K. i I. K. te se preinačuje prvostupanjska presuda u odluci o kazni na način da se optuženi D. K., zbog kaznenog djela iz čl. 111. toč. 1. KZ/11, za koje je po sudu prvog stupnja proglašen krivim, na temelju te zakonske odredbe osuđuje na kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju od 25 (dvadesetpet) godina u koju mu se, na temelju čl. 54. KZ/11, uračunava vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 22. veljače 2017. pa nadalje.

II. U ostalom dijelu žalbe optuženog D. K. i njegovih roditelja O. K. i I. K. te u cijelosti žalba državnog odvjetnika odbijaju se kao neosnovane te se, u nepreinačenom dijelu, potvrđuje presuda suda prvog stupnja.

Obrazloženje

Pobijanom presudom proglašen je krivim opt. D. K. zbog kaznenog djela teškog ubojstva počinjenog na okrutan način iz čl. 111. toč. 1. KZ/11 pa je na temelju istog zakonskog propisa osuđen na kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju od 30 godina u koju mu se, temeljem čl. 54. KZ/11, uračunava vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 22. veljače 2017. pa nadalje.

Temeljem čl. 148. st. 1. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ br: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12, 56/13, 145/13,

152/14 i 70/17 - dalje u tekstu: ZKP/08) okrivljenik je obavezan na snašanje troškova kaznenog postupka iz čl. 145. st. 2. toč. 1., 6. i 8. ZKP/08 u ukupnom iznosu od 158.606,80 kn, dok će se o visini troškova zastupanja oštećenika po punomoćniku odlučiti posebnim rješenjem.

Protiv te presude žale se državni odvjetnik, optuženik, njegovi roditelji te otac optuženika koji je podnio zasebnu žalbu.

Optuženik podnosi žalbu s dopunom osobno i po svom branitelju V. M., odvjetniku iz Z., zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, povrede kaznenog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja te zbog odluke o kazni, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje (a u dopuni žalbe predlaže i pred izmijenjeno sudsko vijeće), odnosno da se ta presuda preinači prvenstveno u dijelu pravne oznake kaznenog djela, a podredno i u odluci o kazni. Ujedno je zatražena obavijest o sjednici drugostupanjskog vijeća.

Žalba optuženika osobno i po branitelju podnesena je iz istih žalbenih razloga te je razmatrana kao jedinstvena žalba.

Roditelji optuženika O. i I. K. podnijeli su u korist optuženika zajedničku žalbu, bez posebno istaknutih žalbenih osnova s prijedlogom "da mu se sudi temeljem dokaza, a ne temeljem jezika ulice i novinara".

Otac optuženika I. K. podnio je i zasebnu žalbu zbog povrede kaznenog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja te zbog odluke o kazni, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje, odnosno da se ta presuda preinači u odluci o kazni tako da se optuženiku izrekne blaža kazna zatvora. Ujedno je zatražena obavijest o sjednici drugostupanjskog vijeća.

S obzirom da su zajednička žalba optuženikovih roditelja i žalba njegova oca I. K. podnesene iz istovjetnih razloga te se međusobno nadopunjuju, bit će razmotrene kao jedinstvena žalba.

Državni odvjetnik se žali zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja te zbog odluke o kazni, s prijedlogom da se pobijana presuda preinači na način da se optuženika proglasi krivim i za kazneno djelo teškog ubojstva počinjenog iz bezobzirne osvete opisano u čl. 111. toč. 4. KZ/11, te da mu se izrekne kazna zatvora u duljem trajanju.

Odgovor na žalbe optuženika i njegovih roditelja nije podnesen.

Odgovor na žalbu državnog odvjetnika podnio je optuženik po svom branitelju u kojem pobija žalbene navode ističući njihovu neosnovanost te predlaže da se ista odbije.

Prije održavanja sjednice vijeća spis je, sukladno čl. 474. st. 1. ZKP/08, dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske koje ga je u roku vratilo.

Sjednici ovog drugostupanjskog vijeća nazočio je branitelj optuženika, odvjetnik V. M., koji je izložio navode optuženikove žalbe. Također, nazočila je zamjenica Glavnog

državnog odvjetnika Republike Hrvatske Mirta Kuharić koja je izložila navode žalbe nižeg državnog odvjetnika. Optuženik, koji se nalazi u Kaznionici u L., nazočio je sjednici uz pomoć audio-video uređaja te je izložio navode osobne žalbe. Sjednici je bila prisutna i majka optuženika O. K. te majke pok. žrtve V. K. uz punomoćnika oštećenih M. P., odvjetnice iz Z., u zamjeni za odvjetnika K. Š. Uredno obaviješteni otac optuženika I. K. nije pristupio pa je sjednica održana u njegovoj nenazočnosti, sukladno čl. 475. st. 4. ZKP/08.

Žalbe optuženika i njegovih roditelja su djelomično osnovane, dok žalba državnog odvjetnika nije osnovana.

O žalbama optuženika i njegovih roditelja, osim zbog odluke o kazni

U žalbi optuženika se ističe bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08 koja se povezuje s drugim žalbenim osnovama - pogrešno utvrđenim činjeničnim stanjem i povredom zakona.

Prije svega, obrazloženje pobijane presude sadrži opširne, jasne i argumentirane razloge o svim odlučnim činjenicama te nema manjkavosti ili proturječja koja se žalbom ističu. Stoga se pravilnost odluke suda prvog stupnja u kontekstu žalbom istaknutih prigovora može uspješno ispitati pa citirana bitna povreda odredaba kaznenog postupka nije ostvarena.

Pogrešno ovaj žalitelj smatra da je izmjena optužnice od strane državnog odvjetnika bila "nezakonita" jer se zasniva na dokazima koji su prikupljeni tijekom istrage, a ne na raspravi, kako nalaže odredba čl. 441. st. 1. ZKP/08. Nastavno tome, niti sud prvog stupnja se u obrazloženju svoje presude o navedenom nije bio dužan posebno izjasniti.

Naime, pisani nalaz i mišljenje sudsko-medicinskog vještaka dr. V. P. je uz suglasnost stranaka pročitano na raspravi, kada se smatra da je taj dokaz izveden. Stoga nije bilo zapreke da državni odvjetnik, nakon pročitano nalaza i mišljenja, uskladi činjenični opis s tako izvedenim dokazom, tim više jer se, u stvari, radilo o preciziranju već navedenih okolnosti u činjeničnom opisu kaznenog djela iz optužnice, a izmjena je učinjena prije završetka dokaznog postupka, čime je u cijelosti poštovana odredba čl. 441. st. 1. ZKP/08. Prvostupanjski je sud, prihvaćanjem takve izmjene, jasno iznio stav o njezinoj zakonitosti, a svoj zadatak opravdano fokusirao na dokazanost odnosno nedokazanost takvih izmjena. Kada je optuženik nakon izmjene optužnice pozvan da se o tome očituje, kao i da predloži eventualne dokaze, postupljeno je sukladno njegovim pravima obrane na raspravi pa nije ostvarena niti daljnja bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 3. ZKP/08.

S tim u vezi, prigovor žalbe da sudsko-medicinski vještak "nije pozvan da se očituje na dijelove izmijenjene optužnice", svodi se na prigovor pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Međutim, prvostupanjski je sud na str. 18 obrazloženja svoje presude dao jasne razloge zbog kojih smatra da, pored rezultata provedenog sudsko-medicinskog vještačenja, nema potrebe za dodatnim očitovanjem vještaka na okolnost intenziteta patnji koje je oštećenica trpjela tijekom opsežnog ozljeđivanja (ukupno 73 ubodno-rezne i 15 reznih rana). Konačno, obrana na raspravi to nije predlagala niti je imala primjedaba na pročitano sudsko-medicinsko vještačenje, a prijedlog za dodatno ispitivanje vještaka po prvi puta se navodi u žalbi bez navođenja razloga zbog čega to nije učinjeno na raspravi.

Nadalje, nije ostvarena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08 time što "u činjeničnom, zakonskom opisu ni pravnoj oznaci djela nema naznake o subjektivnom stanju prema kaznenom djelu odnosno, ne navodi se da je djelo počinjeno u stanju bitno smanjene ubrojivosti". Žalitelj smatra da je naznaka te činjenice nužna u smislu čl. 455. st. 2. toč. 1. ZKP/08, a njezin izostanak u izreci presude suprotan je razlozima navedenim u obrazloženju kojima je ta činjenica utvrđena.

Međutim, bitno smanjena ubrojivost počinitelja, sukladno čl. 26. KZ/11, predstavlja samo mogućnost, ali ne i obvezu suda da primijeni institut ublažavanja kazne. Kako o tome ne ovisi primjena kaznenog prava u smislu krivnje niti ona utječe na činjenice i okolnosti koje čine obilježje kaznenog djela, tu okolnost niti ne treba naznačiti u činjeničnom opisu djela, posebno ne u slučaju kada sud, kao ovdje, institut ublažavanja kazne iz čl. 48. st. 1. KZ/11 nije primijenio, već je bitno smanjenu ubrojivost optuženika cijeno kao olakotnu okolnost.

Nastavno tome, nije ostvarena citirana povreda kaznenog postupka niti u dijelu prvostupanjske presude kojim se obrazlaže odluka suda o izboru vrste i mjere kazne. Paušalna je tvrdnja žalbe da prvostupanjski sud postupa "arbitrarno" kada činjenicu bitno smanjene ubrojivosti nedovoljno cijeni. Isto tako, kada prvostupanjski sud smatra primjerenim osuditi optuženika na kaznu dugotrajnog zatvora, nije dužan navoditi razloge zašto nije primijenio blažu sankciju - kaznu zatvora. Pozitivni razlozi za odmjeravanje teže sankcije istovremeno sadrže i negativne razloge u odnosu na blažu kaznu. Pri tome, žalitelj bezuspješno nalazi proturječnim dijelove obrazloženja kojima se uz pojam "kazna zatvora" istovremeno ne navodi i pridjev "dugotrajni". Nasuprot tome, iz izreke i razloga presude potpuno je jasno na koju je i kakvu kaznu optuženik osuđen, a sama činjenica što se na jednom mjestu u obrazloženju koristi termin "kazna zatvora od 30 godina" umjesto termina "kazna dugotrajnog zatvora od 30 godina" ne predstavlja proturječje niti prvostupanjsku presudu čini nerazumljivom. Isto se odnosi i na procjenu okrutnosti počinitelja kao kvalifikatorne i otegotne okolnosti. Ne radi se ovdje o nedozvoljenom dvostrukom vrednovanju, kako tvrdi žalitelj ukazujući na presudu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-III-2374/2009, a to iz razloga navedenih u obrazloženju prvostupanjske presude (list 28, I pasus) koje kao pravilne prihvaća i ovaj žalbeni sud.

Zaključno se može reći da se ovim navodima žalbe, u stvari, traži preocjena utvrđenih okolnosti relevantnih za odmjeravanje kazne, o čemu će nastavno biti riječi.

Nadalje, nije u pravu žalitelj kada smatra da je pisano izvješće više stručne suradnice Županijskog suda u Zagrebu, socijalne pedagoginje M. B. od 20. studenog 2017., kao i njezin iskaz na raspravi, nezakonit dokaz u smislu čl. 10. st. 2. toč. 3. i 4. ZKP/08 iz razloga jer je pisani dio sačinjen (pribavljen) u fazi postupka između potvrđivanja optužnice i pripremnog ročišta kada zakon ne predviđa izvođenje dokaza. Stoga je, smatra žalitelj, i usmeni iskaz stručne osobe s rasprave trebalo izdvojiti iz spisa kao "plod otrovne voćke".

Prvostupanjski je sud s pravom odbio izdvojiti navedeni dokaz kao nezakonit i za to naveo opsežno i argumentirano obrazloženje koje prihvaća i ovaj žalbeni sud. Prije svega, iako žalitelj smatra da je pisano izvješće više stručne suradnice nezakonit dokaz u smislu čl. 10. st. 2. toč. 3. ZKP/08, ne navodi u kojoj bi to odredbi ZKP/08 bilo izričito predviđeno, a niti ovaj žalbeni sud takvu odredbu nalazi. Dakle, ne radi se o dokazu koji bi *ex lege* bio nezakonit. Nadalje, žalitelj propušta imati u vidu da se dokazi mogu prikupljati tijekom

čitavog postupka, pa iznimno i u fazi žalbe, a drugo je pitanje kada se ti dokazi izvode, naravno, tijekom dokaznog postupka na raspravi. Stoga nije bilo zapreke zatražiti pisano izvješće stručne osobe u fazi priprema za raspravu, jer to ne sprječava niti jedna odredba zakona, a njezino usmeno ispitivanje obaviti u kontradiktornoj fazi postupka na raspravi, što je svakako zakoniti način postupanja suda.

Da li je pisano izvješće stručne osobe (koje na raspravi, uostalom, nije pročitano iako za to nije bilo zapreke) sačinjeno temeljem naloga ili, pak, upute suda prvog stupnja, također nije odlučno za zakonitost dokaza jer je prvostupanjski sud u svakom slučaju tijelo koje je ovlašteno to zatražiti. Osim toga, u čl. 43. Zakona o sudovima za mladež („Narodne novine“ broj 84/11, 143/12, 148/13 i 56/15 - u daljnjem tekstu: ZSM) izričito je predviđeno da stručni suradnici u odjelima za mladež obavljaju tamo predviđene poslove "prema uputi suca za mladež". Ovu odredbu, suprotno tvrdnji žalbe, nije bilo zapreka odgovarajuće primijeniti i u postupku prema mlađem punoljetniku. Naime, odredba čl. 111. ZSM, koja određuje nadležnost i sastav vijeća za mladež, izravno je povezana s čl. 37. st. 1. ZSM, a time i s čl. 43. ZSM koji propisuje opseg djelovanja stručnih suradnika u odjelima za mladež. Stoga navedene odredbe ZSM-a nisu pogrešno primijenjene niti je prvostupanjski sud ostvario bitnu povredu iz čl. 468. st. 3. ZKP/08.

Žalitelj problematizira potrebu ispitivanja više stručne savjetnice M. B. na raspravi s obzirom da je spisu već bilo priloženo izvješće Centra za socijalnu skrb P. pribavljeno od strane državnog odvjetnika tijekom istrage. Međutim, potpuno se promašeno tvrdi da sud nije bio ovlašten izvesti taj dokaz bez prijedloga stranaka, tj. po službenoj dužnosti. Naime, suprotno proizlazi iz odredbe čl. 419. st. 3. ZKP/08 koji sudu daje pravo na izvođenje dokaza koji nisu predloženi ili od kojih je predlagatelj odustao. Nastavno tome, prema čl. 78. ZSM, koji se sukladno čl. 107. tog Zakona, primjenjuje i u postupku prema mlađem punoljetniku, sud je ovlašten i dužan prikupiti podatke o osobnim i obiteljskim prilikama optuženika, kao i o njegovoj psihofizičkoj razvijenosti, što je učinjeno pribavljanjem izvješća i ispitivanjem na raspravi predstavnica Centra za socijalnu skrb P., svjedoka F. M. i V. D., kao i više stručne savjetnice suda M. B. Tek na taj način prvostupanjski je sud dobio sveobuhvatan uvid u okolnosti prijašnjeg života i ličnosti optuženika koji je nužan za procjenu radi li se o situaciji kada prema njemu treba primijeniti maloljetničko ili, pak, opće kazneno pravo. Pri tome, prvostupanjski je sud poštovao odredbu čl. 43. ZSM-a na koju žalba ukazuje, jer su stručne osobe upravo na raspravi dale svoje mišljenje o vrsti sankcije koju bi bilo opravdano izreći. Ovo mišljenje stručnih osoba, međutim, ne obavezuje sud koji odluku o tome donosi samostalno, ocjenjujući vjerodostojnost i stručnost pojedinog prijedloga. Stoga, dakle, ne samo da je osporavani dokaz zakonit, već je bio nužan za pravilnu ocjenu o primjeni materijalnog prava koje je sud u obrazloženju svoje presude uvjerljivo argumentirao i pravilno primijenio.

Toliko o opširnim navodima žalbe kojima se bezuspješno ističu bitne povrede odredaba kaznenog postupka.

Pobijajući pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja te primjenu odredaba kaznenog prava, obrana osporava dokazanost kvalifikatornog elementa - okrutnosti počinitelja, pa time i težu pravnu kvalifikaciju kaznenog djela smatrajući da se ovdje radi o kaznenom djelu usmrćenja iz čl. 112. KZ/11, kao privilegiranom obliku kaznenog djela ubojstva.

Suprotno tvrdnji žalbe, prvostupanjski je sud pravilno utvrdio da je optuženik, zadajući žrtvi ukupno 88 ozljeda nožem, od čega 73 ubodno-reznih i 15 reznih rana, u objektivnom i subjektivnom smislu ostvario elemente okrutnosti koje po svom intenzitetu bitno nadilaze inače prisutnu okrutnost koja uobičajeno prati izvršenje kaznenog djela ubojstva. Za takav zaključak prvostupanjski je sud u obrazloženju svoje presude naveo opširne i uvjerljive razloge koje, kao pravilne, prihvaća i ovaj sud drugog stupnja.

Žalitelj smatra da intenzitet patnji koje je oštećenica trpjela dok ju je optuženik ubadao nožem nije dovoljno razjašnjen s obzirom da sudsko-medicinski vještak dr. V. P. na raspravi nije ispitana, iako je to utvrđenje odlučno za kvalifikaciju kaznenog djela. Kako sud prvog stupnja o tome nije mogao odlučivati bez očitovanja sudsko-medicinskog vještaka, posebno u kontekstu izmjene činjeničnog opisa kaznenog djela, to je činjenično stanje u tom dijelu nepotpuno i pogrešno utvrđeno. S tim u vezi citiraju se pojedine odluke Vrhovnog suda Republike Hrvatske vezano za sličnu problematiku.

Nasuprot tome, prvostupanjski je sud ovu odlučnu činjenicu potpuno i pravilno utvrdio upravo temeljem pisanog nalaza i mišljenja sudsko-medicinskog vještaka koji je na raspravi pročitao uz suglasnost stranaka. Izmjena činjeničnog opisa kaznenog djela koja je uslijedila od strane državnog odvjetnika temelji se baš na podacima tako izvedenog dokaza pa nije bilo potrebe za dodatnim očitovanjem vještaka niti je obrana to predlagala. Ovo tim više jer je sudsko-medicinski vještak u svom pisanom nalazu i mišljenju dostatno odgovorio na sva odlučna pitanja, a što je bilo temeljem pravilne odluke suda prvog stupnja.

Doista, izrazita brojnost zaživotnih ozljeda zadanih silom slabijeg do jakog intenziteta, kao i vrijeme potrebno za njihovo nanošenje koje se očituje u enormnom broju zamaha, jasno pokazuje da je žrtva pri umiranju pretrpjela intenzivne bolove, muku, strah i patnju. Prema mišljenju sudsko-medicinskog vještaka dr. V. P., oštećenica je bila svjesna tijekom ozljeđivanja jer je pružala grčevit otpor vidljiv iz obrambenih ozljeda po njezinim rukama i nogama te tragovima njezinih tenisica po unutrašnjosti kabine vozila. Za vrijeme ozljeđivanja, koje vještak procjenjuje na više minuta, oštećenica je osjećala patnje jakog intenziteta sve do posljedičnog razvoja šoka i gubitka svijesti. Vještak ocjenjuje da je takva patnja vjerojatno trajala gotovo jednako dugo koliko i samo ozljeđivanje. Kod takvog mišljenja vještaka, dodatno očitovanje o intenzitetu pretrpljenih patnji, ne samo što nije predloženo, nego je i suvišno s obzirom da se jednako može zaključiti i logičkim rasuđivanjem temeljenim na životnom iskustvu. "Fiksirana" snažnom rukom optuženika za vozačevo sjedalo te stiješnjena u malom prostoru kabine vozila, žrtva nije imala šanse da se odupre i spasi, a upornim nastavkom ubadanja optuženik je nedvojbeno manifestirao svoju želju da se ona muči i teško pati. Stoga, i po uvjerenju ovog suda drugog stupnja, nikakve dvojbe nema da se ovdje, u objektivnom i subjektivnom smislu, radi o kaznenom djelu ubojstva počinjenog na okrutan način kakvo ima u vidu odredba čl. 111. toč. 1. KZ/11.

Nadalje, govora nema o tome da bi žrtva bila lišena života pod privilegiranim okolnostima tj. da bi se radilo o kaznenom djelu usmrćenja.

Potpuno je promašena teza žalbe da bi optuženik, zbog činjenice što se radilo o "turbulentnoj vezi" sa oštećenicom koja je ostala trudna s drugim muškarcem te je često izazivala optuženika i djelovala provokativno, njezinim ponašanjem bio doveden u stanje dugotrajne patnje, a time se optuženikovo stanje snažne afektivne reakcije, o kojem govore

psihijatrijski i psihologijski vještak, treba vrednovati kao sastavnica blažeg kaznenog djela - usmrćenja iz čl. 112. KZ/11.

O ovoj tezi obrane prvostupanjski je sud dao potpune i pravilne razloge u obrazloženju svoje presude. Prije svega, "turbulentan" ljubavni odnos optuženika i žrtve, o kojem govore svjedoci, posljedica je njihovog obostranog ponašanja, ali pretežito samog optuženika koji je oštećenicu ranije ne samo verbalno, već i fizički maltretirao. To nedvojbeno proizlazi iz iskaza njezine majke V. K. te prijateljica A.-M. P., J. Đ. i J. B., a poglavito iz medicinske dokumentacije priložene u spisu. Stoga se nikako ne može tvrditi da bi optuženik bez svoje krivnje bio doveden u stanje dugotrajne patnje. S druge strane, želja oštećenice za prekidom veze i trudnoća s drugim muškarcem u nikojem se slučaju ne može smatrati teškim vrijeđanjem ili zlostavljanjem optuženika u kaznenopravnom smislu. Takvo shvaćanje žalitelja suprotno je općeprihvaćenom poimanju slobode čovjeka u izboru partnera te, u stvari, predstavlja nedopustivo omalovažavanje vrijednosti civiliziranog društva. Konačno, ali ne manje važno, treba reći da iz obrane optuženika, koji je iskoristio svoje zakonsko pravo i odbio iskazivati o događaju, ne proizlazi da bi neposredno prije događaja bio provociran od strane žrtve pa se teza žalbe o kumuliranom afektu i njegovom pražnjenju kao "pojavi zadnje kapi" svodi na puku hipotezu bez uporišta u stanju spisa. Iako žalitelj ukazuje na neke odluke Vrhovnog suda Republike Hrvatske o tom pravnom pitanju, on, u stvari, tendenciozno izvlači iz konteksta pojedine dijelove koji nisu primjenjivi na konkretan slučaj.

Što se tiče ubrojivosti optuženika tempore criminis, koju problematiziraju njegovi roditelji u svojoj žalbi, treba reći da je ista pravilno utvrđena temeljem provedenog psihijatrijskog i psihologijskog vještačenja. Stalni sudski vještaci psihijatrijske struke, dr. I. P. Č., i psihologijske struke R. K., jasno su, sveobuhvatno i stručno odgovorili na sva postavljena pitanja, kako u svom pisanom nalazu i mišljenju s dopunom, tako i usmenom iskazu na raspravi. Naime, vještaci zaključuju, a prvostupanjski sud to prihvaća, da je optuženik, zbog dominantnih narcističkih, a u manjoj mjeri i disocijalnih obilježja u strukturi svoje ličnosti te zbog snažne afektivne tenzije koja je dovela do oslobađanja agresije po tipu narcističkog bijesa, u vrijeme događaja bio u stanju bitno smanjene ubrojivosti.

Žalitelji, međutim, ukazuju na medicinsku dokumentaciju o psihijatrijskom liječenju optuženika u B. i H. (koja je priložena spisu) te smatraju da se bez provođenja medicinskih pretraga EEG, CT, MMR ili PET/CT ne može isključiti zaključak da je optuženik tempore criminis bio neubrojiv. Stoga smatraju da je činjenično stanje u tom dijelu nepotpuno i pogrešno utvrđeno.

Nasuprot tome, nikakve dvojbe u stupanj ubrojivosti optuženika nema. Psihijatrijski i psihologijski vještak su bili upoznati s dijagnozama i terapijom koju je optuženik primao tijekom povremenog liječenja u B. i H. te su se na to očitovali u svom nalazu i mišljenju. Psihijatrijski vještak smatra da nema indikacija za navedene medicinske pretrage jer kod optuženika nisu utvrđeni odgovarajući psihički ili zdravstveni problemi organske etiologije. Tome u prilog, smatra vještak, govori i činjenica da je nakon povrede oka optuženika 2008. obavljen CT pregled koji je bio uredan. Isto tako, psihologijski vještak smatra da bi se masivna oštećenja centralnog nervnog sustava (CNS) morala odraziti na psihologijskim testovima koji ispituju kognitivno funkcioniranje ispitanika u smislu pamćenja i vizualno-motoričke koordinacije, ali kako takve smetnje kod optuženika nisu verificirane, isključena je

veza između pretrpljene traume oka i moguće nadogradnje u smislu organskog poremećaja CNS-a.

Budući da oba vještaka suglasno zaključuju da podaci o liječenju optuženika u BiH, kao niti njegovo inače uredno ponašanje tijekom života (redovito išao u školu, ostvarivao emocionalne i prijateljske veze, radio poslove konobara u obiteljskom kafiću, vozio automobil) ne ukazuju na težu psihijatrijsku patologiju niti organsku redukciju fizičkih ili mnestičkih funkcija, to i ovaj žalbeni sud otklanja prigovore o mogućem daljnjem umanjenu ubrojivosti optuženika tj. tvrdnju o njegovoj neubrojivosti tempore criminis.

Pri tome, treba reći da, iako žalitelji sada pobijaju konačne zaključke vještaka prihvaćene po sudu prvog stupnja, tijekom rasprave pred prvostupanjskim sudom nisu predlagali daljnje dopune niti novo psihijatrijsko-psihologijsko vještačenje, već to čine tek sada u žalbi.

Konačno, nisu u pravu žalitelji niti kada smatraju da je prema optuženiku, kao mlađem punoljetniku, pri izricanju sankcije trebalo primijeniti maloljetničko, a ne opće kazneno pravo. Time se, ustvari, osim osporavanja utvrđenih činjenica tvrdi i da je prvostupajski sud primijenio zakon koji se ne može primijeniti.

Prije svega, žalitelj ocjenjuje da mišljenje više stručne savjetnice suda M. B., osim što je suvišno pribavljeno, nije niti prihvatljivo s obzirom da se u pitanju dovršetka procesa formiranja ličnosti optuženika razlikuje od mišljenja psihijatrijskog i psihologijskog vještaka prema kojem se čvrsto fiksirani poremećaj ličnosti iz skupine F60 kod optuženika ne može postaviti, "već možemo govoriti još uvijek o razvojnom procesu oblikovanja njegove ličnosti". Međutim, u žalbi istaknuta proturječnost ovdje ne postoji jer su stručne osobe dale mišljenje o različitim aspektima ličnosti optuženika tj. viša stručna suradnica suda iznijela je mišljenje o formiranju identiteta osobe optuženika u smislu njegove samostalnosti u donošenju odluka i zauzimanju rigidnih životnih stavova, dok su vještaci analizirali razvojni proces poremećaja njegove ličnosti, koji pojmovi se međusobno ne podudaraju.

Isto tako, pravilno je prvostupajski sud odbio suočiti predstavnicu Centra za socijalnu skrb P. F. M. sa višom stručnom suradnicom suda M. B. zbog njihovih suprotstavljenih prijedloga o tome primjenom kojeg zakona (ZSM ili KZ/11) bi optuženiku bilo opravdano izreći sankciju. Prema čl. 289. st. 4. ZKP/08, svjedoci se mogu suočiti ako se njihovi iskazi ne slažu o činjenicama važnim za dokazanost djela, ali ne i u pitanju primjene materijalnog prava, o čemu je ovlašten odlučiti jedino sud ocjenjujući uvjerljivost njihovih oprečnih mišljenja samo kao jedan od parametara za konačni zaključak.

Nadalje, i po uvjerenju ovog žalbenog suda, nije ispunjena niti jedna zakonska pretpostavka iz čl. 105. st. 1. ZSM koja bi opravdavala izricanje sankcije optuženiku primjenom maloljetničkog prava. Vrsta kaznenog djela - ubojstva te njegovo počinjenje na okrutan način sigurno nema karakter mladenačkog delikta jer je po svojoj fenomenologiji prije odraz životne dobi počinitelja starijeg od 21 godinu, nego li mlađeg od 18. Iako je optuženik bio mlađi punoljetnik, ne može se reći da je počinjenje kaznenog djela ekscesne prirode tj. da bi proizašlo iz nedovršenog procesa psihosocijalnog sazrijevanja karakterističnog za tu dob. S druge strane, imajući u vidu podatke o ličnosti, obiteljskim prilikama i ranijem životu optuženika, ne stječe se uvjerenje da bi svrha sankcija bila

postignuta izricanjem maloljetničkog zatvora. Ovo najprije zbog ocjene njegove cjelokupne ličnosti, koju je sud prvog stupnja valjano analizirao, ali i zbog činjenice da je ranije dolazio u sukob sa zakonom, kako je vidljivo iz podataka o postupanju IV. PP Z. te izvoda iz prekršajne evidencije. Zbog toga, kada se uzme u obzir agresivnost koju je optuženik i ranije pokazivao prema istoj žrtvi, očito je da je njegovo kriminalno ponašanje progrediralo u mjeri da se to više ne može pripisati lakomislenosti uslijed njegove mlade životne dobi, već predstavlja formirani životni stav pa kriminološka prognoza zahtijeva primjenu općeg kaznenog prava pri odmjeravanju kazne, naravno uz ograničenja predviđena u čl. 106. ZSM.

Također, nije ostvarena daljnja povreda kaznenog zakona u dijelu odluke o kazni, kako promašeno smatra žalitelj. Optuženiku je za počinjeno kazneno djelo teškog ubojstva izrečena kazna u okviru zakonom zapriječenog minimuma i maksimuma pa nije prekoračena ovlast koju sud ima po zakonu u smislu povrede zakona iz čl. 469. toč. 5. ZKP/08. Stoga se ocjena suda prvog stupnja da je optuženik djelo počinio s najvišim stupnjem krivnje iako je u vrijeme događaja njegova ubrojivost bila bitno smanjena, ne može pobijati s osnove povrede zakona, već, eventualno, zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o kazni. Međutim, ubrojivost je jedna od sastavnica krivnje sukladno čl. 23. KZ/11, kao i namjera, odnosno nehaj, te svijest počinitelja o protupravnosti djela kod izostanka ispričavajućih razloga. Pri tome, ubrojivost i namjera ne ovise jedna o drugoj, ali se međusobno nadopunjuju. Ako je optuženik bio ubrojiv, makar i smanjeno, ta sastavnica krivnje je održana, a to u kontekstu njegove izravne namjere na učin kaznenog djela ima značajan utjecaj na odmjeravanje kazne u smislu čl. 47. KZ/11. Zbog navedenog, kada prvostupanjski sud optuženiku cijeni olakotnim njegovu bitno smanjenu ubrojivost tempore criminis, time ujedno valorizira i stupanj njegove krivnje, dok se izričaj "s najvišim stupnjem krivnje" očito referira na optuženikov odnos prema nastupjeloj posljedici u smislu izravne namjere da oštećenicu liši života. Iz navedenih razloga pitanje procjene te okolnosti vezano je uz odmjeravanje kazne i žalbeni osnov naveden u čl. 471. ZKP/08, o čemu će nastavno biti riječi.

Slijedom izloženih razloga, prvostupanjski je sud sve činjenice u postupku potpuno i pravilno utvrdio te je na tako utvrđeno činjenično stanje primijenio i odgovarajuće odredbe materijalnog prava proglašivši optuženika krivim za učin teškog kaznenog djela ubojstva iz čl. 111. toč. 1. KZ/11 temeljem kojeg propisa mu je i odmjerio kaznu.

O žalbi državnog odvjetnika, osim zbog odluke o kazni

Nije u pravu državni odvjetnik kada pobija utvrđeno činjenično stanje smatrajući dokazanim da je optuženik lišio života žrtvu K. K., ne samo na okrutan način, već i iz bezobzirne osvete. Time je, smatra žalitelj, optuženik s namjerom ostvario dvije kvalifikatorne okolnosti pa ga treba oglasiti krivim za kazneno djelo teškog ubojstva iz čl. 111. toč. 1. i 4. KZ/11.

Žalitelj ukazuje na prethodnu dinamiku ljubavnog odnosa između optuženika i žrtve tijekom koje se optuženik agresivno i ljubomorno ponašao pa kada je kritične prilike sa sobom ponio nož tada je, smatra žalitelj, hladnokrvno i proračunato oštećenicu lišio života tj. postupao iz bezobzirne osvete.

Nasuprot tome, prvostupanjski sud osnovano zaključuje da je osveta, kao mogući motiv izvršenja predmetnog ubojstva, ostala u granicama ljudskog ponašanja koje ima značaj otegotne, a ne kvalifikatorne okolnosti.

Naime, optuženikova osveta zbog veze oštećenice i trudnoće s drugim muškarcem, o čemu govore svjedoci, sama po sebi nema nužno značaj bezobzirnosti ako se pritom ne utvrdi da je optuženik postupao planirano, hladnokrvno i proračunato.

Međutim, prvostupanjski sud pravilno uočava i obrazlaže izostanak ovih komponenti koji bi motivu osvete dali značaj bezobzirnosti u kaznenopravnom smislu. Prije svega, nije dokazano da je optuženik, nož kojim je počinio ubojstvo, prethodno pripremio kao sredstvo izvršenja jer je on, prema iskazu svog oca I. K. i optuženikovih prijatelja A. R. i F. F., i inače znao sa sobom nositi nož pa ga, dakle, kritične prilike nije nužno ponio sa sobom baš u namjeri da oštećenicu liši života. Osim toga, okolnosti mirne večeri koju je prethodno proveo sa oštećenicom u restoranu N. sadržaj SMS ljubavnih poruka koje su tog dana i ranije razmijenili, a poglavito izrazito uzrujano i emotivno ponašanje optuženika nakon događaja (plače, vrišti, povraća) te se odmah prijavljuje policiji, prije ukazuju na iznenadno stvorenu odluku optuženika da oštećenicu liši života, nego li na prethodno planiran i hladnokrvni zločin. Tome u prilog nesumnjivo govore i rezultati psihijatrijsko-psihologijskog vještačenja prema kojima je optuženik u trenucima ubadanja oštećenice nožem bio u stanju snažne afektivne tenzije koja ga je, uz inače prisutne specifične osobine njegove ličnosti, dovela u stanje bitno smanjene ubrojivosti.

Sve navedeno pokazuje da, sve kada bi osveta o kojoj svjedoci nagadaju, i bila motivom učina djela, u konkretnom slučaju izostaju drugi elementi tipični za postupanje iz bezobzirne osvete, a to je sabrano, planirano i hladnokrvno ubojstvo bez osjećaja kajanja i odgovornosti počinitelja.

Stoga, suprotno tvrdnji žalbe, utemeljen je zaključak suda prvog stupnja da se ovdje radi o tzv. situacijskom zločinu potaknutom zbivanjima koji su mu neposredno prethodili, a ne o hladnokrvnom i planiranom činu kakav je imanentan postupanju iz bezobzirne osvete.

Stoga žalba državnog odvjetnika zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, a posljedično i povrede kaznenog zakona zbog pogrešne pravne kvalifikacije kaznenog djela, nije osnovana.

O žalbama optuženika, njegovih roditelja i državnog odvjetnika zbog odluke o kazni

U pravu su optuženik, kao i njegovi roditelji kada ukazuju da je optuženiku za počinjeno kazneno djelo izrečena prestroga kazna. Time, ujedno, nije osnovana žalba državnog odvjetnika koji predlaže strože kažnjavanje.

Naime, olakotne okolnosti na strani optuženika nisu pravilno utvrđene niti dostatno vrednovane.

Prije svega, pogrešno je utvrđenje suda prvog stupnja da optuženik "niti držanjem niti riječima ni u jednom trenutku pred sudom nije iskazao žaljenje i kajanje". Nasuprot tome, u svom iskazu tijekom istrage on je izričito rekao "da mu je žao što je do svega došlo", a ta je

obrana na raspravi pred sudom pročitana. Imajući u vidu iskaze svjedoka koji su s optuženikom bili u kontaktu neposredno nakon događaja i koji potvrđuju da je on povraćao i plakao ponavljajući K., K. ... zovite hitnu i policiju", očito je da žaljenje optuženika iskazano tijekom postupka pred sudom prvog stupnja nije bilo samo formalne prirode, a što potvrđuje i njegovo držanje tijekom sjednice žalbenog vijeća. Konačno, optuženik od početka do kraja postupka nije poricao objektivni učin kaznenog djela. Stoga su u pravu žalitelji koji ukazuju da je odnos optuženika prema vlastitom djelu prije trebalo cijeliti kao olakotnu, nego li kao otegotnu okolnost, kako to cijeni sud prvog stupnja.

Nadalje, neosnovano je optuženiku cijanjeno otegotnim činjenica što je osuđivan presudom Općinskog kaznenog suda u Zagrebu broj Kmp-3/17, pravomoćnom 15. prosinca 2017., zbog kaznenog djela izazivanja prometne nesreće iz čl. 227. st. 6. KZ/11, budući je ista postala pravomoćna nakon učina predmetnog kaznenog djela. Stoga je optuženik, iako prekršajno kažnjavan u dobi maloljetstva, tempore criminis bio neosuđivan. To, međutim, ne sprječava sud da ocijeni ukupno ponašanje optuženika tijekom života, pa i nakon kritičnog događaja, ali tada s drugim značajem pri odmjeravanju kazne.

Što se tiče utvrđenih otegotnih okolnosti, nije u pravu optuženik kada tvrdi da mu se iskazana okrutnost pri učinu djela nije smjela istovremeno cijeliti kao kvalifikatorna i otegotna okolnost. Naime, ne radi se ovdje o nedopuštenom "dvostrukom vrednovanju" na koje žalba ukazuje, već o tome da je sud, sukladno čl. 47. KZ/11, prilikom izbora vrste i mjere kazne dužan cijeliti jačinu ugrožavanja zaštićenog dobra i okolnosti pod kojima je djelo počinjeno, pa kada, kao ovdje, ocijeni da način na koji su realizirane okolnosti iz zakonskog opisa djela teškog ubojstva ukazuju na iznimnu kvalitetu i intenzitet izvršenja koji prelazi dimenzije tipičnog, tada nema zapreke da ih cijeni i kao otegotnu okolnost. Ozljeđivanje oštećenice u čak 88 navrata svakako nadmašuje "prosječnu" okrutnost koja to djelo uobičajeno čini teškim.

Slijedom navedenog, kada se cijene, osim ovdje navedenih, i druge olakotne okolnosti na strani optuženika tj. njegova bitno smanjena ubrojivost i mlađe punoljetstvo u vrijeme događaja, koje okolnosti kada ih sud ne primijeni kao zakonski osnov za ublažavanje kazne sigurno imaju izrazito olakotan značaj, tada optuženika treba osuditi na kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju od 25 godina.

Ovako odmjerena kazna u dostatnoj mjeri odražava i brojne otegotne okolnosti utvrđene u prvostupanjskoj presudi, a prije svega činjenicu da je optuženik i ranije fizički zlostavljao oštećenicu, da je djelo motivirano posesivnošću i ljubomorom kao niskom pobudom, a posebno da je bio svjestan njezine trudnoće pa je činom ubojstva majke uskratio i pravo na život i tom biću, što ovaj žalbeni sud cijeni posebno otegotnim.

Suprotno tvrdnji žalbe državnog odvjetnika, izricanju strože kazne dugotrajnog zatvora nema mjesta jer je optuženik u vrijeme događaja bio izrazito mlada osoba s nenavršenih 20 godina života, a sve otegotne okolnosti, koje se sada ponavljaju u žalbi, već dovoljno cijanjene. Ovo tim više jer državni odvjetnik potrebu strožeg kažnjavanja prvenstveno izvodi iz tvrdnje o počinjenju kaznenog djela ubojstva iz bezobzirne osvete, a što zbog naprijed navedenih razloga nije osnovano.

Zaključno se može reći da ovaj odiozan zločin kojim je mlada djevojka izgubila život pateći se pri umiranju više nego li druge žrtve u sličnim situacijama, sigurno zaslužuje oštru penalizaciju jer se takvim ponašanjem opasno ugrožavaju temeljna ljudska dobra i moralne vrijednosti društva.

Zbog navedenog, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao sud drugog stupnja, ocjenjuje da kazna dugotrajnog zatvora u trajanju od 25 godina predstavlja primjerenu i nužnu kaznu koja može dostatno utjecati na optuženika, ali i na sve ostale građane da više ne čine kaznena djela te shvate da je njihovo činjenje pogibeljno, a kažnjavanje počinitelja pravedno. Tako odmjereni kazna sadrži odgovarajuću količinu moralne osude za zlo koje je optuženik nanio, ne samo obitelji žrtve, nego i društvu u cjelini.

Kako slijedom svega naprijed izloženog podnesene žalbe nisu osnovane, osim zbog odluke o kazni, a ispitivanjem pobijane presude nisu nađene povrede na koje ovaj žalbeni sud, u smislu čl. 476. st. 1. ZKP/08, pazi po službenoj dužnosti, trebalo je, temeljem čl. 482. i čl. 486. st. 1. ZKP/08, odlučiti kao u izreci ove drugostupanjske presude.

Zagreb, 21. ožujka 2019.

Zapisničarka:
Maja Ivanović Stilinović, v.r.

Predsjednik vijeća:
Ranko Marijan, v.r.

Pouka o pravnom lijeku:

Protiv ove drugostupanjske presude stranke mogu podnijeti žalbu u roku od 15 dana od dana dostave prijepisa presude. Žalba se podnosi putem Županijskog suda u Zagrebu u dovoljnom broju primjeraka za stranke i sud, a o njoj odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske u trećem stupnju.